

specifické postupy a individuální řešení – nelze tedy „vynalézt“ univerzální postup ani v rámci jedné země či města.

Výsledkem české části projektu se stala zejména sada doporučených nástrojů pro vlastníky, správcovské organizace, projektanty a další účastníky procesu regenerace upravených s ohledem na potřeby a možnosti českých sídlišť, jako například:

Příručka *Udržitelný management portfolia bydlení*, která podává přehled o celém spektru managementu na strategické, taktické i operativní úrovni, vztahujícího se k údržbě a regeneraci fondů bydlení na sídlištích a v dalších formách hromadného bydlení. Podkladem pro příručku vypracovanou na Fakultě architektury ČVUT byl text *Portfolio Management in 10 Modules* vypracovaný mezinárodním týmem SUREURO pod vedením nizozemské organizace zabývající se správou bytů WonenCentraal.

Manuál *Participace uživatelů na regeneraci bydlení a obytného prostředí* jako pomůcka pro začlenění uživatelů bytů (nájemníků, družstevníků, individuálních spoluvlastníků) do procesu regenerace jako jeho aktivních a zodpovědných účastníků. Manuál vznikl v Sociologickém ústavu AV ČR kompilací řady zahraničních, zejména francouzských a britských zkušeností. Obsahuje přehled různých metod, způsobů a úrovní participace občanů na regeneraci bytů i obecně správě domu, příkladů úspěšných modelů ze zahraničí, popis výhody a nevýhody jednotlivých nástrojů a praktické návody pro jejich použití.

Simulační model pro posouzení ekonomické udržitelnosti projektů regenerace zohledňující též hlediska environmentální udržitelnosti a úspory neobnovitelných zdrojů. Model vznikl jako česká aplikace modelu vypracovaného v rámci projektu SUREURO týmem pod vedením nizozemského experta Karla Dekkra.

Nástroje pro technickou část regenerace byly vyvinuty jako otevřený systém umožňující průběžné doplňování a přizpůsobení místním podmínkám a okolnostem:

Kontrolní seznamy („checklists“) pro jednotlivé fáze přípravy a realizace regeneračního projektu – analýzu stavu, studii proveditelnosti, program, návrh, stavební fázi a užívání, sledující kritéria sociální, kulturní, ekonomické a ekologické udržitelnosti, architektonické a technické kvality.

Zásobníky dobrých příkladů regenerace prostředí sídlišť, panelových budov a bytů v nich. Ke každému příkladu je zpracován informační list s technickými a ekonomickými informacemi a s odkazy na další zdroj podrobnějších informací.

Informační databáze o předpisech, normách a dalších požadavcích na složky technické infrastruktury, budovy a byty v nich.

Informace o nástrojích vyvinutých v rámci projektu SUREURO je možné nalézt na internetové adrese www.sureuro.com. Výstupy z české části projektu jsou k dispozici na adresách <http://gis.cvut.cz> pod záložkou SUREURO a <http://www.substance.cz>.

Karel Maier

Konference ministrů zemí Evropské unie odpovědných za bytovou politiku

Praha, 14. a 15. března 2005

Každý rok probíhá v některé z členských zemí Evropské unie tzv. „neformální konference“ ministrů členských zemí Evropské unie, do jejichž kompetence patří bytová politika. Jako „neformální“ se označuje proto, že bytová politika nepatří do agendy Evropské unie a Evropská komise proto nevyvíjí žádné společné „bytové politické“ aktivity. Přesto již od konce 80. let minulého století se ministři odpovědní za bytovou politiku pravidelně scházejí a diskutují nad předem zvoleným tématem, protože bytová politika má významný aspekt nejen ekonomický, ale také stále významnější aspekt sociální, a to zejména z hlediska předcházení sociálnímu vyloučení – což je oblast, která do agendy Evropské unie patří.

Předchozí (v pořadí patnácté) zasedání ministrů se uskutečnilo v listopadu 2003

v italské Padově pod názvem „Bytová politika a evropská integrace: problémy a perspektivy“. Bylo to poprvé, kdy na toto zasedání ministrů bylo oficiálně přizváno také všech 10 (tehdy) kandidátských zemí. Další (v pořadí šestnácté) zasedání ministrů EU se mělo původně uskutečnit v Nizozemsku koncem roku 2004; začátkem roku 2004 však Nizozemsko vyzvalo Českou republiku, aby se stala první „novou“ členskou zemí, která tuto prestižní akci uspořádá, a zdůrazní tak nově rozšířený rozměr EU. Česká republika souhlasila a Ministerstvo pro místní rozvoj zahájilo přípravné práce, v jejichž rámci dohodlo s Nizozemskem konkrétní formu úzké spolupráce včetně finanční participace. Nabídkou organizovat tuto konferenci byly oceněny dosavadní aktivity Ministerstva pro místní rozvoj v oblasti bytové politiky v rámci mezinárodní spolupráce, stejně jako jeho konkrétní zapojení do různých mezinárodních aktivit a projektů.

Šestnáctá konference 29 + 4 ministrů členských a kandidátských zemí EU, do jejichž kompetence patří bytová politika, se uskutečnilo ve dnech 14. a 15. března 2005 v Praze v prostorách Obecního domu. Téma konference, které bylo zvoleno v roce 2003 na předchozím jednání ministrů EU, „Komplexní modernizace výškových (panelových) domů a regenerace prostředí panelových sídlišť“ nepochybně reflektuje současnou nejnaléhavější část bytové politiky zejména nových členských zemí EU.

Zastoupení národních delegací bylo výjimečně reprezentativní, v naprosté většině byly delegace tvořeny přímo osobou ministra nebo státního tajemníka příslušného resortu. Svědčí to nejen o atraktivitě Prahy jako jednoho z významných center kongresové turistiky, ale také o správné volbě aktuálního tématu. Konference se konala pod záštitou předsedy vlády Stanislava Grosse, který také jednání konference osobně zahájil a pronesl projev týkající se evropského rozměru zvoleného tématu. Účast premiéra byla ministry zemí EU vnímána jako vrcholné politické uznání této mezinárodní akce a také potvr-

zení významu, který česká vláda tématu panelových sídlišť – a bytové politiky obecně – přikládá.

Konferenci organizačně připravilo Ministerstvo pro místní rozvoj, do jehož kompetence patří, kromě jiného, politika bydlení. Nizozemské ministerstvo bydlení, územního plánování a životního prostředí se na přípravě a uspořádání konference podílelo; proto nizozemská ministryně Sybilla M. Dekker spolupředsedala jednání ministrů spolu s českým ministrem pro místní rozvoj Jiřím Paroubkem. Nizozemsko na přípravě konference participovalo i proto, že tato země je v oblasti problematiky regenerace panelových sídlišť na mezinárodní úrovni velmi aktivní a připravila odbornou studii zaměřenou na kvantifikaci faktů a problémů ve všech 25 členských zemích EU, kterou zástupce Nizozemska prezentoval v úvodu konference.

Vzhledem k tomu, že regenerace panelových sídlišť má významný regionální aspekt a má také velmi důležitou vazbu na rozvoj měst a sociální soudržnost, byli pozváni dva komisaři Evropské komise, do jejichž kompetence uvedené oblasti patří – Danuta Hübner a Vladimír Špidla; oba pozvání přijali, avšak z časových důvodů se nakonec zúčastnit nemohli. Evropskou komisi tak reprezentoval její stálý zástupce v České republice. S velkým oceněním a zájmem přijali pozvání a jednání se zúčastnili zástupci čtyř nejvýznamnějších mezinárodních organizací působících v oblasti bytové politiky – European Housing Forum (zastřešující organizace), CECODHAS (sociální bydlení), FEANTSA (sociální soudržnost a bezdomovectví) a IUT (organizace sdružující svazy nájemníků).

V rámci programu konference byla rovněž prezentována publikace „Statistika o bydlení v zemích EU 2004“, kterou připravilo Ministerstvo pro místní rozvoj spolu se Švédskem. Poprvé byl při přípravě těchto statistických dat kladen důraz zejména na maximální srovnatelnost a spolehlivost, obsahem publikace jsou proto údaje, které zachycují

srovnatelnou situaci ve všech 25 zemích EU. Součástí publikace jsou však i informace, které nejsou plně srovnatelné, ale „dokreslují“ situaci v oblasti bydlení, včetně role veřejného sektoru a kritických míst rozvoje bydlení. Publikace byla (v angličtině) oficiálně předána všem delegacím; v současné době připravuje Ministerstvo pro místní rozvoj překlad do češtiny, který pak zveřejní na svých internetových stránkách.

Španělská delegace v průběhu konference nabídla, že se stane hostitelskou zemí další konference ministrů odpovědných za bytovou politiku v roce 2006 s tím, že téma diskuse na tomto setkání bude upřesněno později. Italská delegace navrhla, že naváže na práci České republiky a Švédska a ujme se přípravy statistiky o bydlení v zemích EU za rok 2005.

Paralelně s jednáním ministrů zasedal výbor expertů jmenovaných jednotlivými zeměmi, které měly zájem se podílet na formulování závěrečného komuniké. Tohoto setkání expertů se zúčastnili zástupci 14 zemí a po několikahodinovém jednání bylo připraveno závěrečné komuniké, které bylo beze změn konsensuálně schváleno všemi ministry. Zároveň byl připraven a na návrh českého ministra pro místní rozvoj ministry schválen společný česko-nizozemský dopis adresovaný předsedovi Evropské komise, v němž je, kromě informace o konferenci, obsažena i výzva ke společnému jednání nad otázkami „evropské“ podpory regenerace panelových sídlišť a snížené DPH v oblasti bydlení. V dopise se kromě jiného uvádí, že obnova bydlení a revitalizace sídlišť může velmi přispět k naplňování hlavních cílů EU, jako je růst, zaměstnanost a zvláště efektivní využití energie a ochrana ovzduší. Proto by bylo nesmírně důležité, aby EU využívala důsledně a konzistentně svých nástrojů k řešení současných strukturálních problémů, se kterými se potýká tento sektor, a tak urychlovala realizaci s tím spojených společných cílů. Předseda Evropské komise byl v dopise požádán o reakci v co nejkratším termínu.

Jedním z hlavních cílů konference bylo

projednat možnost podpory regenerace panelových bytových domů z evropských finančních prostředků. Určitý „tlak“ spočívající ve vyjádření naléhavosti podpory regenerace panelových sídlišť, která může efektivně předcházet sociálnímu vyloučení, by měl napomoci ke změně postoje Evropské komise k budoucímu využívání evropských fondů pro tyto účely. Vzhledem k tomu, že v této oblasti není postoj všech 25 členských zemí jednotný, je podle Ministerstva pro místní rozvoj nezbytné se na mezinárodní úrovni touto otázkou zabývat tak, aby bylo nalezeno akceptovatelné řešení, které by neznamenal absolutní navýšení prostředků z evropských fondů, ale pouze možnost ze stávajícího objemu využít podporu i pro regeneraci panelových sídlišť. Návrh české delegace na vytvoření společné pracovní skupiny přijat, bohužel, nebyl; ministr pro místní rozvoj však prosadil do závěrečného komuniké – i do dopisu adresovaného předsedovi Evropské komise – výzvu k jednání a k hledání možných forem účinnější podpory tohoto typu stávajícího bytového fondu, včetně např. daňových úlev. Někteří ministři zemí EU dlouhodobě zastávají názor, že by měly být pro rozvoj bydlení využity strukturální fondy EU, zejména pro spolufinancování regenerace bytového fondu, včetně panelových (výškových) budov především v nových členských státech EU ve střední a východní Evropě. Avšak řada jiných členských zemí těmto návrhům nakloněna není. Všichni ministři se však v průběhu konference přiklonili k návrhu ministra Paroubka zkoumat a hledat možnosti využití fondů EU podle stávajícího finančního rámce na podporu bydlení.

V závěrečném komuniké se ministři shodli, že k rekonstrukcím panelových obytných budov a revitalizaci jejich okolí je nutné přistupovat z perspektivy dlouhodobé udržitelnosti, stejně jako brát v úvahu konstrukční, sociální a ekonomické i ekologicky účinné aspekty. Dále se shodli, že je nutné klást důraz na integrované strategie zahrnující management bydlení, údržbu, kroky k úspoře energií, rozvoj měst i sociální